

intrui poterit. Si autem id fieri nequeat, tunc curabit ut a matre (quae forsitan aliis omnibus aptior erit) instruat, attamen sub sua directione, et (saltem identidem) se praesente. Instructio autem dabitur ope gestuum et imaginum, modo sequenti. Imprimis dabitur surdo-muto aliqua idea Dei, ope imaginis SS. mae Trinitatis (in qua tamen Filius non repraesentetur ut crucifixus; quae idea opportunius dabitur ei postea). Dein curandum ut intelligat aliquo modo non solum tres illas Personas esse unum Deum, sed etiam Deum creasse coelum et terram (deserviet imago Aeterni Patris exequentis creationem, indicando quod omnia ab illo facta fuerunt). Postea ei significabitur Deum esse infinite bonum, hominum amantissimum, sapientissimum et veracissimum. Dein dabitur ei idea Dei loquentis cum hominibus et dicentis 1° Bonum esse faciendum, et malum (v. g. furtum, homicidium, mendacium etc.) esse vitandum. 2° adesse paradisum (seu locum delitiosissimum in coelo) pro bonis; et infernum (seu locum ignis et tormentorum sub terra) pro malis. 3° Filium Dei descendisse in Mariam Virginem, et ex ea natum fuisse etc., ut tandem moreretur in cruce ad paradisum nobis aperiendum (Deserviunt imagines, quae nativitatem, miracula, passionem, mortem, resurrectionem et ascensionem D. N. I. Christi, atque iterum SS. mam Trinitatem, repraesentant, curando ut surdo-mutus semper intelligat Christum esse Deum). 4° Deum condonare nobis peccata, si ea detestemur eaque amplius committere non velimus, atque sacerdoti confiteamur. 5° Dominum N. I. C. esse in hostia consecrata.

Supposita hac instructione, surdo-mutus non solum absolvi poterit (saltem sub conditione) toties quoties sua peccata confitebitur; sed etiam ad Communionem poterit admitti; et, uno verbo, non erit cur ab aliis christifidelibus distinguatur. Cf. Roetti, *Del Vecchio* (I. 285), et Frassinetti (*Man. in fin.*).

ARTICULUS II.

De cura iuventutis.

172. *Debentne parochi specialem iuvenum curam habere?* Loquendo (apud nos) de masculis in civitatibus et oppidis (et alicubi etiam ruri), affirmative. Patet enim ab experientia quod adolescentuli (masculi), postquam ab primam Communionem admissi fuerint, maxima ex parte Ecclesiam et actus religiosos deserunt et iam vix duo vel tres pro centum Missam diebus festis audire et praecepto paschali satisfacere pergunt. Fere omnes rationalistae, materialistae, athei evadunt, et sic amissa fide, vitiis quoque quaqua-versus habenas solvunt. Plurimi insuper sectis massonicis, vel socialisticis, vel anarchicis nomen dant. Plures denique nedum totalem in vita et in morte apostasiam profitentur, sed etiam alios in eandem ruinam conicere satagunt, et contra religionem odio acerrimo aestuantes quidquid mali eidem inferri nituntur. Homines huiusce generis evadent vel patres-familias, vel rectores officinarum et opificiorum, vel divites multas sub se familias habentes, vel magistri, vel professores in Universitatibus, vel scriptores diariorum, vel dominationem exercentes sive in Municipiis, sive in Locis Piis, sive in Exercitu, sive in Gabernio. Sic autem malum ex iisdem proventarum quis aestimare poterit? Agitur profecto de malo adeo magno, ut si aliquo medio satis facili ei occurrere possit, utique erit adhibendum. Sed medium huiusmodi non deest, et de illo egi in opusculo nuper in lucem edito, cui titulus: *De iuventute ab hodierna incredulitate praeservanda*. In illo diffuso sermone de re ista egi; sed hic breviter puncta principalia expono, et sic dico.

173. I. Si in loco iam adesset Opera, quae appellatur *Praeservationis fidei*, et proinde adessent *Consilia dire-*

ctiva, quae praeservationem iuventutis pro scopo praecipue habent; tunc medium omnino adhibendum Opera ipsa foret.

II. Si talis opera in loco non adesset nec facile institui posset; tunc oporteret distinguere; aliud enim esset si ageretur de civitate continente plures paroecias, et aliud si ageretur de paroecia unica (prout in parvis oppidis, in villis, et ruri contingere solet).

III. In primo casu, parochi, cum consensu Ordinarii, convenire deberent de fundando oratorio et recreatorio pro iuvenibus a duodecimo usque ad decimum octavum annum, cum congruis regulis et sub directione Commissionis. (Pro explicatione autem et solutione quarundam difficultatum, vide *opusc. cit.*)

IV. In secundo casu, ordinarie bene deservit aliquod pium sodalium. Attamen sedulo notandum quod sodalitia parum proderunt, si in celebranda aliqua annua festivitate solum consistant. Ut vere prosint, oportet ut, ex ipsius sodalitiis regula, singulis mensibus iuvenes ad sacramenta accedant, simulque coadunentur ut brevem sermonem eisdem accomodatam audiant. Dies designatus equidem pro puellis in oppidis et civitatibus poterit esse ferialis; sed adolescentuli ordinarie solum die festo coadunari poterunt.

Si autem quoad istos parochus sive per se sive per alium nedum semel in mense, sed singulis diebus festis, et maxime horis vespertinis (quae solent esse periculosiores) in ludis et exercitiis gymnasticis, non sine aliquibus bonis verbis familiaribus nonnullisque precibus et canticis spiritualibus, illos detinere posset: et multo magis si identidem aliquam refetiunculam (it. *merenda*) eis procuraret; hoc esset medium valde magis efficax ut maiori numero intervenirent. Iuvant etiam praemia, munuscula, deambulationes, aliaque (maxime tempore bacchanalium) honesta solatia.

V. Dices: Nonne semper melius erit ut adolescentes ad circulos catholicos aut alios similes conventus mittantur? Imprimis dicta aetate forsitan adhuc non acceptarentur; sed,

supposita etiam acceptatione, certe melius non esset omittere praedicta et solum ad eosdem circulos vel similes conventus illos mittere. Videndum esset insuper quomodo illuc res procederent. Quid enim si usque ad tardissimas noctis horas unusquisque illuc remanere posset? Quid si subinde puellae quoque invitarentur, et cum illis conversationes, cantus et ludus promiscue fierent? Quid si, dummodo vexillum sit catholicum, vix ulla de moribus consideratio haberetur? Contingere quippe potest vel quod in rebus quoque optimis abusus interveniant, vel quod ad impedienda mala maiora (nempe generalem transitum ad sectas) evaserit expediens ut in instituto catholico circumstantiae etiam periculosae permitterentur; quo casu institutum ipsum pro communitate quidem, sed non pro omnibus et singulis individuis, revera bonum et expediens esset.

CAPUT VI.

De Baptismo.

Agendum est 1. De instructione populi et obstetricum quoad baptismum. 2. De cura fontis baptismalis. 3. De baptismi administratione publica. 4. De casibus in quibus vel obstant difficultates ex parte parentum, vel necessaria sit administratio privata. 5. De inscriptione baptizatorum in proprio libro.

ARTICULUS I.

De instructione populi atque obstetricum quoad baptismum et de prima obligatione ministri baptismi.

174. *Debetne parochus et quomodo instruere populum circa baptismum?* Affirmative. Instructio versabitur 1° Circa essentiam, effectus et necessitatem baptismi. 2° Quatenus opus sit, circa obligationem deferendi infantem ad sacrum fontem quamprimum (*Rituale*), scilicet ad summum intra triduum. 3° Circa obligationem et modum baptizandi infantem privatim si in mortis periculo versaretur, defe-